İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi - Sayı 44 / Bahar 2017
Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi
Süreli Elektronik Dergi
Copyright - 2017 Bütün Hakları Saklıdır
E-ISSN: 2147-4524

Kengiri'den Günümüze Çankırı Basını

Çankırı Press From Kengiri To Present

Erdem TAŞDEMİR, Doç. Dr., Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Fakültesi, E-Posta: tasdemir@ktu.edu.tr
Aytaç Burak DERELİ, Öğr. Gör., Karadeniz Teknik Üniversitesi Beşikdüzü Meslek Yüksekokulu, E-Posta: abdereli@ktu.edu.tr

Anahtar Kelimeler:

Kengiri, Çankırı,
Basın Tarihi,
Yayın Politikası.

Öz

Yerel basın, toplumu farklı konular ve olaylar hakkında bilgilendirmenin yanında faaliyet gösterdiği dönem içerisinde kapsadığı bölgenin siyasal, toplumsal, ekonomik ve kültürel yapısı hakkında da bilgiler vermektedir. Gazete arşivleri ise toplumun hafızasını ve tarihini yansıtır. Bu bağlamda Kengiri'den Günümüze Çankırı Basını adlı bu çalışma, 1921 yılında Çankırı'da yayınlanan ilk gazete Kengiri'den günümüze "Çankırı Basın Hayatı ve Yerel Gazetecilik" faaliyetlerini içermektedir. Bu çalışma nitel araştırma tekniği olan arşiv taraması ve görüşme yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma Çankırı'da ilk gazete yayınının başladığı Milli Mücadele ve Cumhuriyet Dönemi, 1950 ile 1980 arası ve 1980'den günümüze kadar olan süreci içermektedir. Bu kapsam dâhilinde yayınlanan gazetelerin kuruluş süreçleri, yayın periyotları, sayfa sayıları ve genel yayın politikalarını ifade eden çıkış sloganları gibi konular hakkında bilgi sunarak kronolojik bir kaynak özelliği taşımaktadır.

Keywords:

Kengiri, Çankırı,
Press History,
Publication Policy.

Abstract

In addition to informing the community on different issues and events, the local press also provides information on the political, social, economic and cultural structure of the region it covers during the period it operates. And newspaper archives reflect the memory and history of the society. In this context, this study called Çankırı Press from Kengiri covers activities from the first newspaper Kengiri published in Çankırı in 1921 to "Çankırı Press Life and Local Journalism". This study was carried out by archive scanning and interview method which are the techniques of qualitative research. The survey includes the period of the National Struggle and the Republic Period, which was the first publication of the newspaper in Çankırı, from 1950 to 1980 and from June 1980 to the present day. Within this context, it has a chronological source feature by providing information on topics such as the establishment process of published newspapers, publication periods, page numbers and slogans which express general publishing policies.

Giriş

Çankırı'nın, Cumhuriyetin ilk yıllarında, yeni kurulan ülkenin başkentine yakın fakat taşranın tüm yoksunluklarını barındıran küçük bir il merkezi olduğu bilinmektedir (Boran, 2015: 261). Bu yoksunluklar içerisinde Çankırı'nın yayıncılık açısından hızlı bir gelişim süreci geçirdiği ve Türk basın hayatında önemli bir yer edindiği görülmektedir.

Türkiye'de 1919 ile 1938 yılları arasında, 582 gazetenin yayınlandığı tespit edilmiştir. Bu gazetelerin 176'sı İstanbul'da bulunmaktadır. İstanbul dışında yayınlanan gazetelerin illere göre dağılımı ise İzmir (54), Trabzon (28), Adana (27), Ankara (25), Bursa (24), Samsun (16), Eskişehir (13), Kastamonu (12), Gaziantep (11) olarak sıralanmaktadır. 11 ilde 1'er gazete çıkarılmıştır. 10 ilde hiçbir gazete yayını yapılmamıştır (Aktaran: Girgin, 2009:92). Çankırı'da ise 1919 ile 1938 yılları arasında beş gazete ve bir dergi yayını yapılmıştır. 1949 tarihli verilere göre ise il nüfusu 167,699 iken ilde 4,170 okuryazar bulunmaktadır. İl kütüphanesinde 10.300, halk evi kütüphanesinde ise 3,280 kitap mevcuttur (Üçok, 1949: 81-101).

İl olmadan önce Kastamonu Sancağı'na bağlı bir yerleşim yeri olan Çankırı, ülke gündemi ile ilgili haberleri Kastamonu Vilayet Gazetesi'nden almaktadır. 1. Dünya Savaşı ve sonrasında Vali Cemal Bardakçı döneminde Çankırı'ya matbaa getirilerek Vilayet Gazetesi yayınlanmaya başlanmıştır (Çelik, 2017). Osmanlı sınırları içerisinde basılan ve yayınlanan ilk Türkçe gazete Takvim-i Vekayi'nin 11 Kasım 1831 tarihinde yayınlanmasının ardından Çankırı'da ilk gazete Kengiri Vilayet Gazetesi (1921) adıyla 90 yıl sonra basılmıştır.

Cumhuriyetin ilanından sonra yeni devletin inşaası ve cumhuriyet ilkelerinin benimsenmesinde basının önemi daha da artmıştır. Basın bu anlamda önemli görevler üstlenmiştir. Nitekim Gazi Mustafa Kemal Atatürk, Cumhuriyet Rejiminin benimsenmesi konusunda basının önemine dikkat çekerek şu açıklamayı yapmıştır (Gazetecilik, 2008: 37):

> "Arkadaşlar, Türk basını, milletin gerçek seda ve iradesinin kendini belirtme şekli olarak Cumhuriyet'in çevresinde çelikten bir kale vücuda getirmelidir, bir fikir kalesi, bir zihniyet kalesi… Basın mensuplarından bunu istemek, Cumhuriyet'in hakkıdır. Bütün milletin samimi bir birlik ve dayanışma içinde bulunması bir zarurettir. Mücadele bitmemiştir. Gerçekleri milletin kulağına ve vicdanına, gereği gibi ulaştırmakta basının görevi çok önemlidir…"

"Kengiri'den Günümüze Çankırı Basını" isimli bu çalışmada Çankırı Basını dönemsel özellikler ve tarihsel arka plan dikkate alınarak milli mücadele ve Cumhuriyet dönemi, 1950 ile 1980 arası ve 1980 sonrası dönem olmak üzere üç dönemde taranmıştır. Çalışmanın kapsadığı alanın geniş olması, gazete arşivleri üzerinde ayrıntılı bir analiz yapmayı mümkün kılmadığından araştırma, yayınlanan gazetelerin ilk sayılarının incelenmesiyle gerçekleştirilmiştir. Bu makale betimleyici bir çalışma niteliğindedir ve ikincil kaynak taraması gerçekleştirilerek elde edilen bilgileri kronolojik bir sırayla vermektedir. Nitel araştırma yöntemleri kullanılarak hazırlanan bu akademik çalışmada arşiv taraması tekniğinden yararlanılmıştır. Arşiv taraması, Milli Kütüphane (e-kaşif sistemi), Dr. Rıfkı Kamil Urga Çankırı Araştırma Merkezi ve Çankırı'da bulunan yerel gazete arşivleri taranarak gerçekleştirilmiştir. Arşiv taramasının yanı sıra araştırmada görüşme tekniğinden de faydalanılmıştır.

Bu kapsam dahilinde çalışma ile yayınlanan gazetelerin kuruluş süreçleri, yayın periyotları ve sayfa sayıları gibi konular hakkında bilgi sunularak kronolojik bir kaynak oluşturulmaktadır. Ayrıca gazetelerin çıkış sloganları üzerinden genel yayın politikaları ve Atatürk'ün belirttiği hedeflere yaklaşımları da belirlenmeye çalışılmaktadır. Bu bağlamda Çankırı basın tarihine ve bu alanda çalışacak araştırmacılara katkı sağlamak amaçlanmaktadır.

Milli Mücadele ve Cumhuriyet Dönemi Çankırı Basını

Kengiri (Çankırı) Gazetesi: Çankırı'ya matbaanın geldiği dönemde basılan ilk gazete resmi gazete niteliğinde yayınlanmıştır. İstiklal Savaşı esnasında İstanbul'dan İnebolu'ya oradan da İnebolu- Kastamonu (İstiklal Yolu) üzerinden, Hacışeyhoğlu (Üçok) Hasan'ın girişimleri ile Çankırı'ya matbaa getirilmiştir (Demirok, 2016). Cumhuriyet'in ilanından önce Vali Cemal Bardakçı'nın görev yaptığı dönem olan 1921'in Eylül'ünde Çankırı'da Kengiri adında bir resmi gazete yayınlanmaya başlamıştır. İlin Kengiri olan isminin Çankırı olarak değiştirilmesinden sonra gazetenin ismi Mayıs 1924'den (142. Sayı) itibaren Çankırı olmuştur (Türkoğlu, 2007: 79). Gazete ayrıntılı olarak incelendiği zaman sahibi konusunda herhangi bir bilgiye erişilememektedir (Üzen, 2012: 44). Salı günleri vilayet matbaasında dört sayfa olarak Osmanlıca yayınlanan Kengiri gazetesinde *"Vilayetin Resmi Gazetesidir"* ibaresi yer almaktadır. Gazete, Ulusal ve yerel haberler, resmi kurum ve kuruluşların kararları, yeni kanun ve yönetmelikleri duyururken üst düzey yöneticiler ile röportajlara da yer vermektedir. 1928 yılında gerçekleşen harf inkılabının ardından Vilayet Gazetesi Latin harfleri ile yayın hayatına devam etmiştir (Yüzdemir, 2008:171).

Necat Gazetesi: Çankırı'da yayınlanan ilk özel gazete olma özeliğine sahip olan Necat Gazetesi 24 Ocak 1925 tarihinde çıkartılmaya başlamıştır. Gazetenin yönetim yeri olarak Türk Ocağı gösterilmiştir. Perşembe günleri çıkan gazete haftalık olarak iki sayfa şeklinde basılmıştır. Necat Gazetesi'nin imtiyaz sahibi Mustafa ve yazı işleri sorumlusu ise Çankırı Türk Ocağının kurucusu Tahsin Nahid'dir (24 Cemaziyelahir, 1928, Necat Gazetesi). Çankırı gazetesinde yer alan habere göre Tahsin Nahid, 7 Temmuz 1924 tarihinde Anadolu Ajansı muhabirliğine getirilmiştir. Yerel haberlere önemli ölçüde yer veren Necat Gazetesi, Anadolu Ajansı'ndan birçok haberi okuyucuları ile paylaşmaktadır. Meclisin ve Hükümetin demeçlerine sıkça yer veren gazete. Teyyare Cemiyeti'ne destek için kampanya yapmaktadır (Yüzdemir, 2008:164-167).

Çankırı'da Halk Yolu Mecmuası: 2014 yılında Halk Yolu Mecmuası'ın tüm sayıları araştırmacı Demet Cansız tarafından çeviririlerek yayınlanmıştır. Bu yayının analizi yapılan bu çeviriler doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. 15 Şubat 1923 ve 28 Şubat 1927 tarihleri arasında on beş günde bir olmak üzere Türk Ocağı Başkanı Kemal Cenap tarafından dergi olarak çıkartıldığı belirtilmiştir.. Bu yayınında basımı ücretsiz olarak vilayet matbaasında gerçekleştirildiği ifade edilmiştir. Dergi *"Halk Yolu Halkın Yolu"* sloganıyla ve *"ilmi, fenni, edebi, içtimai"* bir nitelemeyle yayınlarını dört yıl boyunca sürdüğü anlaşımıştır (15 Şubat 1923, 28 Şubat 1927, Çankırı'da Halk Yolu Mecmuası). Dergi ilk sayısında hedef ve amaçlarını *"Din ve milliyet umdelerinin tehdid eylediği çerçeve dahilinde*

halkımızın hayat-ı ummumiyesinde irfan ve terakki mefkürelerinin yayılması gayeyi teşkil etmektedir" şeklinde ifade edilmiştir. Bunun yanı sıra dergi gücünü ve kuvvetini halktan aldığını belirtmektedir (15 Şubat 1923, Çankırı'da Halk Yolu Mecmuası). Derginin kurucularından olan Tahsin Nahid 14. sayıdan itibaren müdürlük görevini ve imtiyaz sahipliğini Kemal Cenap'a devretmiştir. Derginin yazar kadrosu, Kemal Cenap, Tahsin Nahid, Ahmet Talat Onay, Ali Kadri, Asri Baba, Ömer Faik, Zeki Orhan, Abdülkadir Bedri, Mehmet Şakir gibi isimlerle beraber otuzu aşkın şahsiyetten oluşmaktadır. Bu şahsiyetler makale, şiir, destan ve gazeller gibi farklı alanlarda eserler ortaya koyarken şehrin başlıca sorunlarına çözüm aramışlardır. Bunların yanında Hakimiyet-i Milliye Gazetesi ve Türk Yurdu Dergisi'nden alınan bir çok yazıya da dergide yer verilmiştir. Derginin farklı sayıları incelendiğinde Türk Milli Kültürü ve Tarihi'ne yönelik birçok makalenin kaleme alındığı görülmektedir (Cansız, 2007: 16-1449). Çankırı'da Halk Yolu Dergisi'nin arşivi incelendiğinde Cumhuriyetin ilk yıllarında sosyal, siyasal ve kültürel alandaki gelişmeleri yerel halka anlatma ve yeni rejim ile gelen inkılapların benimsetilme çabası dikkate değer bir durumdur.

Çankırı'da İnce Geliş Gazetesi: "Çankırı'da İnce Geliş Gazetesi" bilinmeyen bir nedenle yayın hayatına son veren Necat Gazetesi'nin bir devamı olarak Vilayet matbaasında yayın hayatına başlamıştır (Türkoğlu, 2007: 82). Bu değişim Çankırı Vilayet Gazetesi'nde yeralan bir ilanda şu şekilde ifade edilmiştir: "Şehrimizde münteşir Necat Gazetesi unvanı bu kere İncegeliş'e tebdil olunarak önümüzdeki haftadan itibaren intişara başlayacaktır." (7 Ağustos 1928, Çankırı Vilayet Gazetesi). Çankırı'da İnce Geliş Gazetesi, 19 Ağustos 1928 tarihinde (26 Sefer 1344) yayınlanmıştır. Arapça harflerle yayınlanan gazetenin pazartesi ve perşembe günleri çıkartılacağı ifade edilmiştir. Gazetenin imtiyaz sahibi Mustafa, başmuhabiri Muharrem Zeki'dir. Gazetenin sloganı ise medeniyet mefhümu içine giren her şeyden bahseder, cumhuriyet perver halk gazetesidir (19 Ağustos 1928, Çankırı'da İnce Geliş). Gazete, Çankırı ile ilgili haberlere ve sorunlara yer verirken ülke gündemi hakkında da bilgiler sunmaktadır. Ayrıca, Necat Gazetesinde olduğu gibi halkı Teyyare Cemiyeti'ne üye olmaya teşvik etmektedir. Gazetenin yayınlanma düşüncesi, *"milli benliği garbın bilgi tutumu ile aydınlatılması ve şuurlu atılganlıkları açılıp serpilmesi, halkın öz diliyle öz benliğinden uzaklaşmamak; işte en yüce dilek, saf ve hür düşüncelere açılmış bir kanat olmak, ferd, büyük bir kudrettir; ferdiye, cemiyetin çarpmasıyla değil okşanıp kollanmasıyla yetişir"* olarak dile getirilmiştir. 11 Eylül 1928 tarihli Vilayet Gazetesi'nin haberine göre matbaanın yoğun çalışması ve personel sıkıntısından ötürü ilk sayısının ardından Çankırı'da İnce Geliş Gazetesi'nin yayın hayatı sona erdirilmiştir (Türkoğlu, 2007: 81-83-86).

Çankırı'da Duygu: Ahmet Talat Onay tarafından 9 Ekim 1930 tarihinde haftalık olarak dört sayfa şekilde çıkartılan bir gazetedir. Kurulduğu tarihde perşembe günleri çıkmakta olan gazete 4. sayısından itibaren cumartesi günleri de çıkartılmaya başlanmıştır. Dokuz yıl boyunca aralıksız yayınlanan gazete 19 Kasım 1938 tarihinde 404. sayısını yayınladıktan sonra kapanmıştır (9 Birinci Teşrin 1930, 19 İkinci Teşrin 1938 Çankırı'da Duygu). Çankırı'da Duygu Gazetesi, Çankırı Türk Ocağı ve Türk Ocağı Genel Merkez faaliyetleri hakkında sıkça bilgi vermektedir (Demirok, 2012: 175). 1930'lu yıllarda

Çankırı ile ilgili her konuda haberler, araştırmalar, masallar, iktisadi değerlendirmeler, spor yazıları, folklor yazıları, şiirler, roman ve hikâyeler içeren Çankırı'da Duygu Gazetesi'nin bir kısmı ilerleyen dönemde kitap haline getirilerek, Ahmet Kemal; Çankırı Tarihinin Ana Hatları, Ali Dehri; Çankırı Masallar, Ahmet Rıza; Türk Atalarsözü ve Çankırı Destanları, Tahsin Nahid; Çankırı Halk Edebiyatı isimleri ile yayınlanmıtır (Özuğurlu, 2007: 24, Kaya, 2017: 2).

1950 öncesi yayınlanan son gazete Birlik Gazetesi'dir. Bu gazete, Avukat Evren Evrensel tarafından haftalık olarak 1942-1950 yılları arasında yayınlanmıştır (Demirok, 2016).

1950 -1980: Çankırı Basın Hayatı

Devrim Gazetesi, Kadri Korman tarafından Devrim matbaasında 1952 yılında Cumartesi ve Çarşamba günleri çıkartılan bir gazete olarak yayına başlamıştır. 1953 yılında, Taci Gürakan tarafından haftalık gazete olan Halk Yolu yayınlanmıştır. Bu gazetenin ardından Çankırı'da ilk gazete sahibi kadın gazeteci olarak dikkat çeken Lütfiye Yazan, 1954 yılında Çankırı Gazetesi'ni kurmuştur. Akabinde ise Yazan, Demokrat Çankırı Gazetesi'ni kurarak yayınlamıştır. Yeşil Ilgaz ise Sırrı Türközü tarafından 1955 yılında Ilgaz ilçesinde haftalık olarak yayınlanmıştır. Güneş Gazetesi ise Mustafa Turcan tarafından 1958 yılında kurularak 2007 yılına kadar yayın hayatına devam etmiştir. 1963 yılında Doğruyol Matbaasında yayınlanmaya başlayan bir başka gazete haftalık Hakikat Gazetesi'dir. Bu gazetelerin dışında Açık Söz (1964) ve Demokratik (1972) gazeteleri de yayın yapmışlardır (kasif.mkutup.gov.tr, 28.01.2017).

Doğruyol Gazetesi: Sahibi ve yazı işlerini idare eden Mustafa Hoşafcıoğlu tarafından 14 Nisan 1956 yılında kurulan gazete "Günlük Siyasi Demokrat Gazete" konsepti ile yayın hayatına başlamıştır (14 Nisan 1956, Doğruyol Gazetesi). Gazetenin imtiyaz sahibi Hoşafcıoğlu'ndan edinilen bilgilere göre, 3 Kasım 1957 yılında yazı işlerini fahri olarak idare eden A. İhsan Ükerim 20 Aralık 1957 yılında bu görevi Şükrü Solakoğlu'na devretmiş fakat 13 Temmuz 1959 yılında tekrar devralmıştır. Kurucu Mustafa Hoşafcıoğu'nun 4 Kasım 1994 tarihinde vefatı üzerine 14 Kasım 1994'de gazete Şerife Hoşafcıoğu'na devrolmuştur. 1 Ocak 1976 tarihinden 2 Ocak 2002 tarihe kadar yazı işleri müdürlüğünü sürdüren İrfan Hoşafcıoğlu gazete sahipliğini devralmıştır. Kurulduğu ilk yıllarda iki sayfa ve 0.23 ebatlarında çıkartılan gazete haber alanını genişleterek 01 Ocak 1971 tarihinde 0.45 ebatlarına 15 Nisan 1996 tarihinde ise 0.60 ebatlarına yükselmiştir. 29 Ağustos 1986 yılında dizgi teknolojisine geçerek daha hızlı ve okunaklı bir yapı kazanmıştır. Gazete, 14 Nisan 2014 tarihinde tipo baskı tekniğinde ofset baskı tekniğine, 01 Kasım 2016 tarihinde ise sayfa sayısını dört sayfadan sekiz sayfaya yükseltmiştir (İ. Hoşafcıoğlu ile kişisel iletişim, 14.01.2017).

Doğruyol Gazete yayın hayatının ilk yıllarında dünya ve ülke gündemi hakkında birçok gelişmeye sayfalarında yer verirken dönemin Cumhurbaşkanı Celal Bayar'a ve Başbakan'ı Adnan Menderes'e yakınlığı dikkat çekmektedir. Bu yakınlık gazetenin ilk sayısında yer alan "Allaha Çok Şükürler Olsun!" isimli çıkış yazısında şu şekilde dile

getirilmektedir (14 Nisan 1956, Doğruyol Gazetesi):

> "Milletçe kalkınma devresinde bulunduğumuz Demokrat iktidarın baş döndürücü süratle yurdu geliştirmek, mamureye çevirmek, fabrikalar diyarı haline getirmek huşundaki yapıcı icraatının gönüllerce ferah verdiği bir zamanda gazetemizin neşir hayatına atılması bizi sevindirmekte, mesut ve bahtiyar etmektedir.

Karatekin Gazetesi: Çankırı'da Necati Asım Uslu tarafından 30 Ağustos 1969 tarihinde haftalık olarak yayın yapan Karatekin gazetesi kurulmuştur (30 Ağustos 1969, Karatekin Gazetesi). Kısa bir süre sonra gazete Cevdet Ergip tarafından devralınmış ve Devrim Matbaası'ndan ayrılarak Karatekin Matbaası'nda günlük olarak çıkartılmaya başlanmıştır. Gazetenin genel yayın sorumlusu Kaptan'dan edinilen bilgilere göre, 1976 yılında Ahmet Kayıkçı tarafından imtiyazı alınan gazete 1994 yılında ofset baskı sistemine geçmiştir. Gazetenin ilk sayısı 0.68 ebatlarında çıkartılırken günümüzde 1.20 ebatlarında yayın yapmaktadır (Ç. Kaptan ile kişisel iletişim, 19.01.2017).

1977 yılında Hakikat isminde haftalık bir gazete yayınlamıştır. Ayrıca farklı kişi ve kurumlar tarafından, Görünüm (1976), Astsubay Okulu (1979) dergileri ve Çankırı Ülkücü İşçiler Derneği tarafından Ülkücü İşçiler (1974) dergileri yayınlanmıştır. Çankırı il merkezi dışında ilçelerinde de gazete ve dergi yayıncılığına rastlamak mümkündür. Bu yayınlar Eskipazar Postası (1954), Ilgaz (1961), Yeşil Ilgaz (1955), Milliyetçi Ilgaz (1970), Çerkeş (1959), Şirin Çerkeş (1973), Çerkeş Express (1972), Çerkeş (1975), Yaylabaşı (1979) şeklinde sıralanmaktadır (kasif.mkutup.gov.tr, 28.01.2017).

1980 Sonrası ve Günümüz

Bizim Çankırı Gazetesi: Karatekin Gazetesi'nin yayın ekibinden ayrılarak bir gazete kurma amacı ile yola çıkan bir grup genç "Rekabet için değil, "Refakat" için varız" diyerek Çankırı'yı Sevenlerin Gazetesi sloganıyla 4 Haziran 1984 tarihinde haftalık gazete olan ve dört sayfa ile yayın hayatına başlayan Bizim Çankırı Gazetesi'ni kurmuşlardır. Gazetenin sahibi ve yazı işleri müdürü Yaşar Ateşsoy, genel koordinatörü ise Ali Kör'dür (4 Haziran 1984, Bizim Çankırı Gazetesi). Gazetenin genel yayın sorumlusu Özkan, Ali Kör'ün ilerleyen dönemde gazetenin sahibi olduğunu, gazetenin ilk kuruluş aşamasında fahri muhabir kadrosunda 18 kişi yer aldığını ve Haziran 2005 tarihinde tipo baskı sisteminden ofset baskı sitemine geçerek sayfa sayısını altıya yükselterek altı ay sonra sekiz sayfaya çıkarıldığını ifade etmiştir (Ö. Çelik ile kişisel iletişim, 18.01.2017). Bizim Çankırı Gazetesi'nin çıkartıldığı Sanat Ofset Matbaası'nda Diriliş, Çankırı Birlik (1986), Gündüz Postası gazeteleri kurulup yayınlanmıştır (Ateşsoy, 2015). Bizim Çankırı gazetesi çıkış amaçlarını ilk sayısında şu şekilde ifade etmiştir (4 Haziran 1984, Bizim Çankırı Gazetesi):

> "Bismillah… Ramazan'da çıkmayı bize nasip eden Allah'a şükürler olsun. Her şeyin sahibi ve rızıkları dağıtan O'dur. Salat ve selam, şanlı Sevgili'ye ve O'nu sevenlere, sevdiklerine olsun. Bu gazete, bir sevda mahsulüdür. Cümle canları yar ve yaran bilmek dileyen yüreğimizde bulgur bulgur kaynayıveren hizmet sevdasının mahsulüdür bu gazete. İnşallah, sizlere çıkış beyannamemiz şöyledir: Niyetlerimiz, insana ve insanlığa hizmet etmek, fark gözetmeden, kin ve husumet gütmeden dostluğu, kardeşliği, birlik ve beraberliği telkin ve tesis edenlere, edeceklere destek olmak. Yayınlarımızda, sevgiyi ve muhabbeti ruh olarak esas alıp, Allah'ın nasip edeceği rızkımıza maya etmek. Çankırı'da gazetecilik mesleğini sevdirmek, bu meslek vasiyetiyle Çankırı'ya yıllardır ihmal edilmiş hizmetlerin yapılmasını sağlamak; yapmak için gayret edenlere yardımcı olmak…"

Çankırı Yeni Gün Gazetesi: Çankırı'da kurulan son gazete Ömer Karaman tarafından, 6 Temmuz 2007 tarihinde yayına başlayan Çankırı'da Yeni Gün Gazetesi'dir. Tipo baskı yöntemi ile günlük sekiz sayfa olarak olarak yayınlanan bu gazetenin birinci ve sekizinci sayfalara renkli olarak basılmıştır. Gazetenin çıkış beyannamesi *"Merhaba Çankırı, Merhaba Yeni Gün"* ifadeleri ile başlamaktadır. Çankırı'da Yeni Gün Gazetesi, *"meslek ilkeleri doğrultusunda, insan hak ve hukukuna, kişi hak ve onuruna saygılı olacağımıza, Türkiye Cumhuriyeti'nin temel niteliklerine uygun bir gazetecilik anlayışı ile ülkemizin bölünmez bütünlüğüne yönelik her türlü tehdit ve saldırıya karşı çıkacağımıza, doğru ve tarafsız haberciliğe uygun bir yorum anlayışına sahip olacağımıza kamuoyu önünde söz veriyoruz."* ifadeleri ile yayın anlayışını ortaya koymaktadır.

Burada incelenen gazetelerin dört tanesi yayın hayatına halen devam etmektedir. Bu gazeteler, Doğruyol, Karatekin, Bizim Çankırı ve Çankırı'da Yeni Gün gazeteleridir.

Ilgaz'ın Sesi (1991), Şabanözü'nün Sesi (1991), Yapraklı İlkbahar (1991) dergileri ise 1980 sonrası ilçe merkezlerinde yayın yapmışlardır. Kültür ve Edebiyat alanında ise 1999 yılında Sadık Çakırsipahi ve Sadık Softa tarafından yayınlanan Duygu Dergisi'nde ise iki yıl süre ile 23 sayı yayınlanmıştır (Demirok, 2016). 2007 yılında yayınlanan bir başka dergi ise Çankırı Türk Ocağı Aylık Bülteni'dir. Derginin imtiyaz sahibi Ali Harmancı, yazı işleri müdürü ise Fikri Demirok'tur. Dört sayfa olarak 2012 yılına kadar yayınlanan bu dergi Milliyetçi bir çizgi ile Türk-İslam birliğini savunarak, Türkçülük faaliyetleri hakkında bilgiler vermektedir (Çankırı Türk Ocağı Aylık Bülteni, Sayı:5). Çankırı Gazeteciler Cemiyeti gazeteci Yaşar Ateşsoy tarafından 1986- 1987 döneminde kurulup Çetin Kaptan'ın başkanlığını yaptığı dönem olan 2006-2007 döneminde kapatılmıştır. 10 Ocak 2014 tarihinde ise Çalışan Gazeteciler Derneği, dönemin Anadolu Ajansı Çankırı muhabiri Özgür Alantor başkanlığında tekrar kurulmuştur (Ö. Alantor ile kişisel iletişim, 10.04.2017). Gazeteciler Cemiyeti, Çankırı Cemiyet Dergisi (2002) ve Şapka (1998) isimli özel bir sayı çıkartmıştır.

Tablo-1: Çankırı'da Yayınlanan Gazete ve Dergilerin Kronolojik Listesi

YAYIN İSMİ	TÜRÜ	PERİOD	KURULUŞ	ALFABE	SAHİBİ
1921-1950					
Kengiri	Gazete	Haftalık	1921	Arapça	Valilik
Çankırı'da Halk Yolu	Dergi	15 günde bir	1923	Arapça	Kemal Cenap
Çankırı	Gazete	Haftalık	1924	Latin	Valilik
Necat	Gazete	Haftalık	1925	Arapça	Tahsin Nahid
Çankırı'da İnce Geliş	Gazete	Haftada iki	1928	Arapça	Mustafa
Çankırı'da Duygu	Gazete	Haftalık	1930	Latin	Ahmet Talat Onay
Birlik	Gazete	Haftada iki	1942	Latin	Evren Evrensel
1950 -1980					
Kurşun	Gazete	Haftalık	1951	Latin	Belirtilmemiş
Devrim	Gazete	Haftada iki	1952	Latin	Kadri Korman
Halk Yolu	Gazete	Haftalık	1953	Latin	Taci Gürakan
Yeni Çankırı	Gazete	Haftada iki	1954	Latin	Muazzam Alparslan
Toprağın Sesi	Dergi	Aylık	1953	Latin	Ziraat Müdürlüğü
Çankırı	Gazete	Günlük	1954	Latin	Lütfiye Yazan

Demokrat Çankırı	Gazete	Günlük	1954	Latin	Lütfiye Yazan
Eskipazar Postası	Gazete	Haftalık	1954	Latin	Belirtilmemiş
Yeşil Ilgaz	Gazete	Haftalık	1955	Latin	Sırrı Türközü
Doğruyol*	Gazete	Günlük	1956	Latin	Mustafa Hoşafcıoğlu
Güneş	Gazete	Günlük	1958	Latin	Mustafa Turcan
Çerkeş	Gazete	Haftalık	1959	Latin	Turhan Dal
Ilgaz	Dergi	Aylık	1961	Latin	İsmail Karaahmetoğlu
Hakikat	Gazete	Haftalık	1963	Latin	Fahrettin Tümer
Açık Söz	Gazete	Haftalık	1964	Latin	Ali Kör
Karatekin*	Gazete	Haftalık	1969	Latin	Necati Asım Uslu
Çankırı'nın Sesi	Dergi	On beş günde bir	1969	Latin	Eğitim ve Yardımlaşma Derneği
Milliyetçi Ilgaz	Gazete	On beş günde bir	1970	Latin	Abdurrahman Akmanoğlu
Demokratik	Gazete	Belirtilmemiş	1970	Latin	Saffet Sakarya
Çerkeş Express	Gazete	Haftalık	1972	Latin	Semih Güney
Şirin Çerkeş	Dergi	Özel Sayı	1973	Latin	Murat Çevik
Ülkücü İşçiler	Dergi	Dergi	1974	Latin	Ülkücü İşçiler Der.
Çerkeş	Dergi	Belirtilmemiş	1975	Latin	Belirtilmemiş
Hakikat	Gazete	Haftalık	1977	Latin	Ali Kör
Yaylabaşı	Dergi	Belirtilmemiş	1978	Latin	Faruk Karapınar
1980 Sonrası					
Öğretmen	Dergi	Yıllık	1981	Latin	MEB
Bizim Çankırı*	Gazete	Haftalık	1984	Latin	Yaşar Ateşsoy
Çankırı Birlik	Gazete	Günlük	1986	Latin	Ali Kör
Teknik Tarım	Dergi	İki ayda bir	1988	Latin	Teknik Ziraat Müdürlüğü
Gündüz Postası	Dergi	Aylık	1989	Latin	Belirtilmemiş
Ilgaz	Gazete	Haftalık	1989	Latin	Ahmet Kayıkçı
Ilgaz'ın Sesi	Dergi	Aylık	1991	Latin	Belediye
Yapraklı İlkbahar	Dergi	Aylık	1991	Latin	Belediye
Şabanözü'nün Sesi	Dergi	Aylık	1991	Latin	Belediye
Büyük Çankırı	Gazete	Haftalık	1992	Latin	Yaşar Ateşsoy
Tek Ses	Gazete	Haftalık	1993	Latin	Belirtilmemiş
Şapka	Dergi	Özel Sayı	1998	Latin	Gazeteciler Cemiyeti
Duygu	Dergi	Aylık	1999	Latin	Sadık Softa
Çankırı Cemiyet	Dergi	Üç ayda bir	2002	Latin	Gazeteciler Cemiyeti
Çankırı Araştırmaları	Dergi	Yılda bir	2006	Latin	Belediye
Çankırı Türk Ocağı	Dergi	Aylık	2007	Latin	Ali Harmancı
Çankırı'da Yeni Gün*	Gazete	Günlük	2007	Latin	Ömer Karaman
Paylaşım	Dergi	Aylık	2007	Latin	RAM
Çankırı Postası	Gazete	Haftalık	2008	Latin	Ercan Şeker
Çerkeş Gelişim	Gazete	Aylık	2009	Latin	H. Doğan Berçin

Kaynak: Milli Kütüphane, Dr. Rıfkı Kamil Urga Çankırı Araştırma Merkezi ve Çankırı'da Bulunan Yerel Gazete Arşivlerinden Derlenmiştir.

**Günümüzde yayın hayatına devam eden gazeteler*

Sonuç

Çankırı'da 96 yıllık basın hayatı, ilin az olan nüfusu ve gelişmemişliği dikkate alındığında diğer bölgelere oranla daha önce başlamıştır. 1921 yılında Kengiri gazetesinin yayınlanması ilin, siyasi, ekonomik ve toplumsal gelişiminin kayıt altına alınması, şehir tarihinin oluşması noktasında çok büyük bir öneme sahiptir.

Çankırı'da harf devriminden önce Osmanlıca dört gazete ve bir dergi yayınlanmıştır. 1 Kasım 1928 tarihinde gerçekleşen harf devrimi sonrası birçok gazete ve dergi kurulmuştur. Çankırı'da özel gazetelerin yayın hayatına başlaması ve sürdürmesinde vilayet matbaasının büyük önemi vardır. Necat, Çankırı'da İnce Geliş, Çankırı'da Halk Yolu ve Çankırı'da Duygu gazeteleri devlet desteği ile yayınlanmıştır. 1950'li yılların başında tek partili dönemden çok partili hayata geçiş Çankırı yerel basınına da yansıyarak gazete ve dergi yayıncılığını çeşitlendirmiştir.

Çankırı'da özel gazetelerin açılmasında Türk Ocakları Çankırı Şubesi'nin önemli bir yeri vardır. Türk Ocakları Başkanları Tahsin Nahid ve Kemal Cenap gibi isimler etrafında toplanan gençler birçok gazete ve dergi çıkartarak eğitim, kültür ve sanat alanında çalışmalar yapmışlardır. Bu isimler Çankırı Türk Ocakları faaliyetleri ile inkılapların desteklenmesi, halk eğitimi, konferansların düzenlenmesi gibi konuları ulusal ve yerel olarak duyurmak amacıyla yerel gazeteler kurarak yeni cumhuriyetin yaşam tarzını ve ideolojisini benimsetmek maksadıyla faaliyetlerde bulunmuşlardır.

Çankırı'da yayınlanan gazete ve dergilerin kronolojik listesi tablo 1'de yer almaktadır. Çankırı'da 1921- 1950 yılları arasında altı gazete ve bir dergi yayınlanmıştır. 1950 ile 1980 yılları arasında Çankırı basın hayatı çok hareketli bir dönem geçirmişir. Söz konusu dönemde 25 farklı gazete ve dergi yayınlanmıştır. 1980'den günümüze kadar olan sürede ise yayın sayısında azalma olduğu görülmektedir. Çankırı basın tarihi üzerine yapılan arşiv taramasının akabinde yerel basın ile ilgili sınıflandırmalar yapılmıştır. Çankırı ilindeki ilk resmi gazete Kengiri, ilk özel gazete Necat, devlet desteği ile yayınlanan ilk yarı resmi yayın ise Çankırı'da Halk Yolu Mecmuası'dır. Günlük olarak yayınlanan ilk gazete Çankırı (1954), ilk tipo baskı sistemi ile yayınlanan gazete ise Karatekin Gazetesi'dir. Yerel basın gazete arşivi yayınlandığı dönemi aydınlatması bakımından büyük öneme sahiptir. Çankırı yerel basınının Çankırı ve Türkiye Cumhuriyeti'nin tarihi ve kültürü ile toplumsal yapısı gibi birçok konu hakkında ayrıntılı şekilde bilgi verirken yaptıkları yayınlar ile genel yayın politikalarına uygun olarak toplumu yönlendirdikleri görülmektedir. Bu kıymetli ve bir o kadar önemli olan arşivler dijitalleştirilerek Çankırı ve Türkiye kültür mirasına dâhil edilmelidir.

Kaynaklar

Ahmet Kemal, Üçok, (1949). *"Çankırı Coğrafyası",* Çankırı: İl Basımevi.

Ali, Yüzdemir, (2008), *"Çankırı Yerel Basını, "Necat ve Çankırı" Örnekleri",* Çankırı Araştırmaları Dergisi, 3, 161-181.

Atilla, Girgin, (2017). *"Türkiye'de Yerel Basın", https://goo.gl/2tOJTz* Erişim Tarihi: 28.01.2017.

Çetin Kaptan ile 19.01.2017 tarihinde *"Genel Hatlarıyla 1980 sonra Çankırı Basını"* konulu kişisel iletişim.

Demet, Cansız, (2011). *"Halk Yolu Mecmuası",* Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.

Doğan, Kaya, *"Ahmet Talat Onay", http://www.dogankaya.com/fotograf/ahmet_talat_onay.pdf* Erişim Tarihi: 11.01.2017.

Fikri, Demirok, (2012). *"Çankırı Türk Ocağı Tarihçesi (1925-1931)", https://www.turkyurdu.com.tr/dergi-makaleleri.php?id=43* Erişim Tarihi: 24.03.2014.

Fikri, Demirok, (2016). *"Çankırı Gazetecilik", https://goo.gl/3hcmKg* Erişim Tarihi: 02.03.2016.

Gazetecilik, (2008). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı MEGEP Yayınları.

İrfan Hoşafcıoğlu ile 14.01.2017 tarihinde *"Doğruyol Gazetesi Tarihçesi"* konulu kişisel iletişim.

İsmet, Üzen, (2012). *"Çankırı'da Yayınlanan Gazetelere Göre Menemen Olayı",* Atatürk Atarştırma Merkezi Dergisi, 83, 39-64.

Milli Kütüphane Kaşif Sistemi, (2017). https://goo.gl/9H6OXJ Erişim Tarihi: 28.01.2017.

Ömer, Türkoğlu, (2007). *"Çankırı Basın Tarihine Dair Kısa Notlar ve İncegeliş Gazetesi",* Çankırı Araştırmaları Dergisi, 2, 79-91.

Özgür, Alantor ile 10.04.2017 tarihinde *"Çankırı Gazeteciler Cemiyeti ve Çalışan Gazeteciler"* konulu kişisel iletişim.

Özkan Çelik ile 18.01.2017 tarihinde *"Bizim Çankırı"* konulu kişisel iletişim.

Özkan, Çelik, (11.11.2011) *"Cumhuriyet Sonrası Çankırı'da Kültür ve Sanat Konulu Panel Yapıldı",* (Erişim Tarihi: 19.01.2017).

Sonay Bayramoğlu, Özuğurlu, (2007). *"1929: Yönetimde Merkeziyetçiliğin İnşası",* Birgül, Güler (der.). *Açıklamalı Yöntem Zaman Dizini,* Ankara Üniversitesi Basımevi, s.21-106.

Tunç, Boran, (2015). *"Erken Cumhuriyet Dönemi'nde Taşrada Sinema Seyri: Çankırı Örneği"*, İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, 41, 257-276.

Yaşar, Ateşsoy, (2015). "Ali Baba", *Bizim Çankırı Gazetesi,* 3 Ocak.

Gazeteler ve Dergiler

Bizim Çankırı Gazetesi, 4 Haziran 1984

Çankırı (Kengiri) Vilayet Gazetesi, 11 Eylül 1928, 7 Ağustos 1928

Çankırı Türk Ocağı Aylık Bülteni, Sayı:5, 2007

Çankırı'da Duygu Gazetesi, 9 Ekim 1930, 19 Kasım 1938

Çankırı'da Halk Yolu Mecmuası, 15 Şubat 1923, 28 Şubat 1927

Çankırı'da İnce Geliş, 19 Ağustos 1928

Çankırı'da Yeni Gün Gazetesi, 06 Temmuz 2007

Doğruyol Gazetesi, 14 Nisan 1956

Karatekin Gazetesi, 30 Ağustos 1969

Necat Gazetesi, 24 Cemaziyelahir 1928

Ekler-1: Çankırı Yerel Basınında Yayınlanan Bazı Gazete ve Dergiler

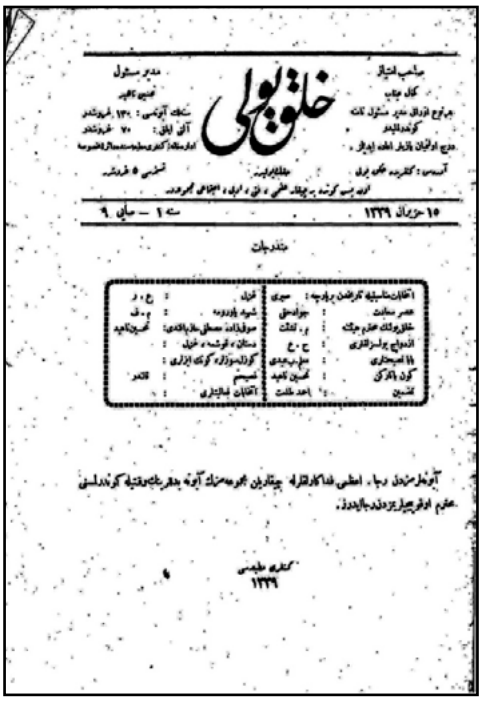

خلق یولی

Çankırı'da Halk Yolu Dergisi 9. Sayı

Çankırı'da İnce Geliş Gazetesi 1. Sayı

Necat Gazetesi, 93. Sayı

Çankırı Vilayet Gazetesi, 152. Sayı

DUYGU

Gazi HZ.

Reisi Cümhur Gazi Mustafa Kemâl Hazretleri kendilerine ait bütün evleri ve sahibi bulundukları bütün emlâk ve çiftlikleri Halk fırkasının büyük kongresinde kendi tesis ettikleri Halk fırkasına bahş eyleyeceğini bildirmişlerdir.

İstanbul gazetelerinin yazdıklarına göre Gazi hazretleri kendi fırkasına olan muhabbet ve tevecchünü göstermek maksadile bu evlerle arazi ve çiftliklerin Halk fırkasına için devri lâzım gelen muamelei kanuniyenin yapılmasını emir buyurduklarından fırka namına tapu senetleri tanzim edilmiştir. Büyük Halâskârın bu yüksek hareketini her Türk daima göz önünde tutmalıdır.

S. C. Fırkası

Çankırı'da Duygu Gazetesi, 1. Sayı

BİZİM ÇANKIRI

ÇANKIRIYI SEVENLERİN GAZETESİ

— TEŞEKKÜR —

Esentepe içme suyuna kavuşuyor

B. Meclisi Haziran dönemi ilk toplantısı yapıldı

VAHŞET!.

Sekiz Yaşındaki Erkek çocuğa tecavüz edildi

378 Astsubay Diplomalarını aldı

Sivil Savunma eğitimleri başlıyor

BİR TİFTİKÇİ DÜKKÂNI SOYULDU

VİTRİN ve Çankırı Esnafı

Bizim Çankırı Gazetesi, 1. Sayı

DOĞRUYOL

Adres
Aydınoğlu Kırtasiyesi
Ötesi İşi No. 4
ÇANKIRI

Fiatı 5 Kuruş

Yıl: 1 Sayı: 1 — Günlük Siyasi Demokrat gazete — 14/Nisan/1956 Cumartesi

REİSİCUMHUR'LA BAŞVEKİL'E
İZMİT'TE MUAZZAM TEZAHÜRAT YAPILDI

Devlet ve Hükümet Reisleri, İzmit'te yeni tesis olunan 300 bin ton kapasiteli Darıca Çimento Fabrikasının küşad töreninde bulundu

Allaha çok şükürler olsun!

Başvekil Adnan Menderes İrana gidiyor

Nato Deniz - Hava manevraları başlıyor

Tatbikata, Türk birlikleri de katılıyor

KADINLAR BİRLİĞİNİN
Köycülük kolu çalışmalarına başlıyor

Dünyanın en şişman adamı Wilbanks öldü

Lüzumlu
Telefon Numaraları
İDAREYE 136
İTFAİYE 110
D. HASTANESİ 68
Doğum Evi 123

ÇANKIRI TÜRK OCAĞI
AYLIK BÜLTENİ

YIL: 1 SAYI: 5

ÇANKIRI'DA TÜRKÇÜLÜK FAALİYETLERİ

TÜRK ÜLKÜCÜLER TEŞKİLATI (1973-1975)

GEÇMİŞTE TÜRK MİLLETİ İSLAMIN SANCAKTARI İDİ. YİNE ÖYLE OLACAKTIR. BUNDAN ŞÜPHENİZ OLMASIN BUGÜNKÜ ZAYİF DURUMUNA BAKARAK ÜZÜNTÜ VE ÜMİTSİZLİĞE KAPILMAYIN.
Son Nahşibendi Şeyhlerinden Hilmi Astarlıoğlu (K.S.) 1876- 1962

Doğruyol Gazetesi, 1. Sayı

Çankırı Türk Ocağı Aylık Bülteni, 5. Sayı

MERHABA ÇANKIRI

YENİ GÜN

Günlük Müstakil Siyasi Gazete

AĞA MOBİLYA

BOSCH

"Söz uçar, yazı kalır"

"Yerel basınımızın güçlenmesi gerek"

yeni gün diyor ki..

KAMUOYU ÖNÜNDE SÖZ VERİYORUZ

Çankırı'da Yeni Gün Gazetesi, 1. Sayı